

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Specvlvm Monachorvm D. Bernardi, S. R. E. Cardinalis, Et Abbatis Cassinensis

**Arnulfus <de Boeriis>
Bernardus <Ayglerius>**

Dilingæ, 1616

II. De stabilitate in specie: & de septem causis quæ ad eum sedulo
obseruandam faciunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48585](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48585)

enim interest, vtrum per se, an per ministros suos, siue Angelos, siue homines, hominibus innotescat suum beneplacitum Deus? idem; Ipsum quem pro Deo habemus, tanquam Deum, in his quæ non sunt aperte contra Deum, audire debemus.

CAPITVLVM II.

IN QVO AGIT
DE STABILITATE
IN SPECIE, ET DE SEP-
TEM CAVSIS, QUÆ AD
eam obseruandam va-
lere noscun-
tur.

Dicte quoque de tribus partibus professionis in genere, ac earum explanatione, dicen-
dam

dum est de stabilitate in specie, & de his quæ ad ipsam possunt valere.

Stabilitas quid? Stabilitatem enim intelligere possumus, pro vt eam hic accipimus, quandam mentis perseuerantem constantiam, qua soli Deo inherere nitimur, prosperitates & aduersitates, vt in medio earum positi, æqualiter contemnentes.

Que faciant ad stabilitatem. Ad stabilitatem verò obseruandam, multum valere possunt, Dei gratia, sana conscientia, discretio vel sapientia, diuinus amor, ordinatus timor, spes fixa, honesta occupatio.

h. Circa primum Notandum quod diuina gratia, quæ facit stabilem Monachum, est quasi res pulueri superueniens, ipsumque puluerem colligando stabiliens, ne possit à vento moueri. Ille verò qui sine rore gratiæ perseuerat, cum ligamentum non habeat, à terra
Reli-

Religionis proijcitur, quoniam à vento mouetur sicut ait Psalmista: *Non sic impij, non sic, sed tanquam puluis quem proijcit ventus à facie terre.* Psal. 1.

Gratia verò cor stabile efficit, sicut Apostolus ad Hebr. ait: *Optimum est, gratia stabilire cor.* Hoc est etiã sicut spiritus in homine, sine quo nequit homo vitam habere; vnde eo sublato, oportet eum deficere, & sic reuertitur in primum puluerẽ Psal. *Auferes spiritum eorum, & deficient, & in puluerem suum reuertentur.* Heb. 13. Psal. 103.

Secundùm est sana conscientia, quæ stabilem mentem suam facit, stabilemque fouet, & nutrit. Nam ad hoc quod quis habeat mentem stabilitate firmatam, necessarium est conscientiam habere ab iniquitate purgatam, vnde legitur in Iob. *Si iniquitatem, quæ est in manu tua abstuleris à te, & non manserit in tabernaculo tuo iniustitia, tunc leuare poteris faciem tuam absq; macula.* Iob. 110. n. 14.

la, & eris stabilis. Conscientia namque immunda, & peccatis sordidata, instabilitatem procurat, nec permittit quod impij cor quiescat; sicut legitur in Isaia: *Cor impij quasi mare feruens, quod quiescere non potest.* Multitudinem enim iniquitatis, & conscientiam plenam peccatis, concomitatur inquietudo instabilitatis; vt legitur in Threnis. *Peccatum peccauit Hierusalem, propterea instabilis facta est.*

III. Tertium est discretio, seu sapiētia, quæ est quædã stabilitatis soliditas, quæ requiritur in eo qui regit & in eo qui regitur, subdito videlicet, & prælato. Sensatus enim prælatus, nõ est mobilis, sed fixus, & ideo est stabilis eius principatus, sicut legitur in Ecclesiast. *Principatus sensati stabilis.* Subditi etiam qui sunt viri cœlestes, in cœlis per contemplationem conuersantes, oportet quod sint discreti, & prudentia stabiles; vt legitur

gitur

gitur in Proverbijs *Dominus sapientia fundavit terram, stabilivit caelos* *Prov. 3.*
&c. Sapiens verò siue regat, siue regatur, subditis censibus imperans, rex merito appellatur: Et subditus, vel seruus sub eius regimine constitutus, cum discreta stabilitate regitur, & stabilis efficitur; iuxta illud *Sapientia.* *Rex sapiens stabilimentum populi.* *Sap. 6.* Nec est mirum quia discretio sapientis eligit virtutes, & vitia reprobare nouit. Causas etiam tentationum discutit, & vitiorum bella antequam veniant, ventura prauidet. Vnde Gregorius in Pastoralis: Naso odores, foetoresq; discernimus. Rectè enim per nasum discretio exprimitur, per qua virtutes eligimus, & vitia reprobamus. Vnde in laude sponsae dicitur in Canticis Canticorum. *Na-* *Cant. 7.*
sus tuus sicut turris, quae est in Libano. Quia nimirum S. Ecclesia, quae in causis singulis tentamenta prauidet,

det, per discretionem conspicit, & ventura vitiorum bella ex alto deprehendit. Verum sicut sapientia fixa est, & immobilis, vt non eleuetur in prosperis, nec deiciatur in aduersis, mala cum bonis, & bona cum malis discretè temperans, vt iuxta doctrinam Ecclesiastici. *In die bonorum non immemor sit malorum, & in die malorum non immemor sit bonorum.* Secundum quod dicit Sen. Quid est sapientia? Semper idem velle, & semper idem nolle. Ita è contra discretionem carens stultus est, & mutabilis; vt legitur in Ecclesiastico. *Stultus vt Luna mutatur.* Vnde Sen. Stultus est cui nihil placet, vel cui nihil diu constat. Sit ergo sensati Religiosi stabilis principatus, & discretionem suam stabilitatem conseruet, quæ mater est, & auriga virtutum.

iiii. Quartum quod valet ad stabilitatem est, quod sit in Monacho diuinus

vinus amor : in illo enim debet
 Monachus radicari per animi fir-
 mitatem, & fundari per immobi-
 lem stabilitatem, sicut Apostolus
 ait ad Ephesios: *In Charitate radica-
 ti, & fundati, &c.* Vera enim Cha-
 ritas nec excidit, & per consequens
 sibi adhaerentem cadere non per-
 mittit. Idem Apostolus ad Co-
 rinth. *Charitas nunquam excidit.*
 Firmi autem & stabiles ei adhae-
 rent inseparabiliter, non excordes.
 In Ecclesiastico. *Non permanebit in
 ea excors.* Nec mirum quod ex-
 cordes, & mobiles sunt adulterinae
 plantationes, & ideo non habent
 altas radices, nec mentis stabili-
 mentum, cum non habeant stabi-
 le fundamentum. Vnde in libro
 Sap. 4. *Spuria vitulamina, vel se-
 cundum aliam litteram; adulterinae
 plantationes, non dabunt radices al-
 tas, nec stabile fundamentum colloca-
 bunt.* Quantum sit autem utilis
 chari-

Ephes 3.

1. Cor.

13.

Ecces 6.

Sap 4.

*Charitas
quid?*

charitas, siue amor, & commenda-
bilis, pulchrè Prosper in libro de
contemplatiua vita declarat per
hæc verba: Charitas est, vt mihi
videtur, recta voluntas ab omnibus
terrenis, ac præsentibus prorsus a-
uerfa: iuncta verò Deo inseparabi-
liter, & ignita quodam igne Spiri-
tus sancti, à quo est, & ad quem in-
censa refertur: inquinamenti om-
nis extranea, corruptionis nescia,
nulli vitio mutabilitatis obnoxia,
super omnia quæ carnaliter dili-
guntur excelsa, affectionum om-
nium potentissima, diuinæ con-
templationis auida, in omnibus
semper inuicta, summa actionum
bonarum, salus morum, finis cœle-
stium præceptorum, mors crimi-
num, vita virtutū, virtus pugnanti-
tium, palma victorum, anima san-
ctarum mentium, causa meritorum
bonorum, præmium perfectorum,
sine qua nullus placuit Deo, cum
qua

qua nec aliquis potuit peccare, nec poterit. Fructuosa in pœnitentibus, læta in proficientibus, gloriosa in perseverantibus, victoriosa in martyribus, operosa in omnibus fidelibus; ex qua quicquid est boni operis vivit. Unde nota quod nostra charitas, siue amor, debet esse tota in Deum, quia primò dilecti sumus per ipsum. Ioan: Nos ^{1. Ioan} ergo diligamus Deum, quoniam ipse ^{4.} prior dilexit nos.

O A M O R dominicus ad peccatores; quem pro peccatoribus mortuum sepulchrum tenere non potuit, clavis amoris viventem, magis quam ferreus, in cruce vsque ad mortem affixum retinuit. Teneat ergo amor crucis Religionis Monachum stabilem, & affixum, qui Christum pro eo vsq; ad mortem tenuit crucifixum.

QVINTVM quod valeat ad stabilitatem, dicimus esse timorem. **Nam**

Nam sicut clauus amoris animum diligentis, in cruce religionis fixum tenet; ita clauus timoris in Monasterio corpus timentis retinet, quē clauum desiderabat. Psalmista dicens: *Confige timore tuo carnes meas, à iudicijs enim tuis timui.* In timore enim debet stare, qui in Religione intendit perseverare; sicut Ecclesiasticus ait. *Fili accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia & timore.* Timor namque constantiam Religio- si ita reddit stabilem, quod sine ipsa exspectat subuersionem; sicut dicit Ecclesiasticus: *Si non in timore Domini tenueris te instanter, citò subuertetur domus tua.* Amor enim DEI & timor mentem Monachi, ne à via Dei lassescat stimulant & in altum contemplationis defigendo sublimant. Et hic ut amet per S. Scripturæ promissiones, & timeat per terrores. Ad quod potest induci illud quod dicit Ecclesiastes:

Verba

Verba sapientum sicut stimuli, & quasi clavi in altum defixi. Ecc. 12
 Sunt enim hæc duo, ut prædictum est, duo clavi, non tam ferrei quam aurei, laminas aureas spiritualiter affigentes, & ipsum ædificium immobiliter retinentes. Sicut legitur in 3. Reg. Domum quoque ante oraculum operuit auro purissimo, & affixit laminas clavi aurei. 3. Reg. 6. Timor enim Domini generat spem, quæ reddit Monachum stabilem. Et corroborat fortitudinem, quia ipsum facit perseverantem. De primo dicitur in Prouerbis: *In timore Domini esto tota die: quia habebis spem in nouissimo.* Pro. 23. De secundo legitur in iisdem. *In timore Domini fiducia fortitudinis.*

Sunt autem quinque quæ timorem Domini possunt incutere, & per consequens in claustrum Monachum retinere. V. Timore Domini causa
 I. Est periculi consideratio. II. Iudicij comminatio. III. Peccati iusta punitio.
B IV.

IV. Nulla iudicis immutatio. V.
Poenæ in damnatis æterna duratio.

1. *Periculi
conside-
ratio.* Circa primum, scilicet *Periculi
considerationem*, possumus attende-
re, quod nisi esset inæstimabile pe-
riculum nostræ infirmitatis, nun-
quam effudisset Dominus suæ la-
chrymas compassionis, nec susti-
nuisset pro nobis angustias passio-
nis. Certum namque est periculo-
sum esse valde illum statum, qui
Saluatorem nostrum mouit ad fle-
tum; vt dicitur in Luca: *Videns IESVS
v s civitatem fleuit super illam, di-
cens: Quia si cognouisses & tu; sub-
audi, feres* De remedio passionis
pulchrè dicit B. Bernardus: Ex
consideratione remedij, periculi
mei æstimo quantitatem, filius enim
ædi iubetur, vt vulneribus meis
pretioso sanguinis balam medere-
tur. Agnosce homo, quam gravia
sunt illa vulnera, pro quibus neces-
sum fuit Christum Dominum vul-
nera-

nerari. Sic & medicinæ æstimatio doloris & timoris est exaggeratio.

Circa secundum, quod est iudicij comminatio, potest attendi quod dicitur in Deuteronomio: *Si arripuerit iudicium manus mea: reddam ultionem hostibus meis, & his qui oderunt me retribuam. Inebriabo sagittas meas sanguine &c.* Iudicij enim diem, & suam insufficientem responsionem valde Iob timebat, quando dicebat: *Quid enim faciam, cum surrexerit ad iudicandum Deus? & cum quaesierit quid respondebo illi?* Durum erit iudicium illud, & valde timendum quod illa terribilia signa præcedunt. De quibus dicit Dominus in Luca: *Erunt signa in Sole, & in Luna, & stellis, & in terris* pressura gentium, præ confusione sonitus maris, & fluctuû, arescentibus hominibus præ timore, & expectatione, qua superuenient uniuerso orbi. Nam

17
Iudicij
com-
minatio
Deut.

32, 41.

Iob. 310

41.

Luc. 20.

25.

virtutes cælorum mouebuntur : & tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate magna, & maiestate. De quibus signis dicit Gregorius : Multa debent mala præcurrere, vt malum valeant sine fine nunciare.

III.
peccatorum
Iusta
punitio.

Circa tertium, quod est *Iusta peccatorum punitio*, possumus considerare, quod ibi accusatores, & testes cessabunt; quia ibi libri conscientiarum aperti erunt. Et ideo neutri recipientur, quia iidem libri aperientur; de quibus dicitur in *Dan. 7° n. 10°* Daniele: *sedit iudicium & libri aperti sunt.* Et ipse Iudex non solum habebit officium iudicis, sed etiam & verissimi testis; vt habetur in *Malach. 3. 5.* Malachia. *Ero testis velox maleficis, & adulteris, & periuris.* Item *Apocalyp. 20. 12.* *Iudicati sunt mortui ex his que scripta erant in libris, secundum opera ipsorum.*

IIII. De quarto, quod Iudex erit immu-

mu-

mutabilis, inflexibilis, & incorruptibilis, potest intelligi quod dicitur in Prouerbijs : *Zelus & Furor viri non parcat in die vindictæ, nec acquiescet cuiusquam precibus, nec suscipiet pro redemptione dona plurima.* Chrysostomus. Tunc verò nec diuitiæ diuitibus nec parentes filijs intendent, nec Angeli sicut solent, facient pro hominibus verbum, quia natura iudicis non respicit misericordiam. Terribile erit valde talem iudicem sustinere, & in tanto Zelo furoris inflexibilem videre, quia, vt legitur in libro Sapientie : *Accipiet armaturam Zelus illius, & armabit creaturam ad ultionem inimicorū* Iudex immutabilis prouer 34.6.

Tunc autē ait S. August: mallent reprobi omne tormentum sustinere, quam faciem irati iudicis videre. Erit igitur terribilis visui & auditui; Sicut legitur in Iob. *Qui poterit tonitruum magnitudinis illius intueri?* Sap. 5. 18. Iob. 26. 14.

Tonitruum erit illud quando dicet

B 3 iratus

M. ioh. iratus damnatis : Ite maledicti in ignem eternum.

*V.
Pene
damna-
torum
eterna
duratio.
Matth.
25. 16.*

Ad quintum, quod est poenae damnatorum aeterna duratio, facit quod de damnatis dicitur in Matth. *Ibunt in supplicium aeternum.* Diuersitates autem poenarum enumerat Gregorius terribiliter dicens : O quam angustae erunt reprobis viae ? Superius erit iudex iratus, subtus horrendum chaos inferni, a dextris peccata accusantia, a sinistris Daemonia infinita ad supplicium trahentia : Intus conscientia vrens, foris mundus ardens. Miser peccator sic deprehensus quo effugiet ? latere erit impossibile, apparere in- in tolerabile. Item, nec resistendierit, nec fugiendi facultas, nec poenitentiae locus, nec satisfaciendi tempus. Horrendo modo. Tunc erunt iniustus dolor cum formidine, flamma cum obscuritate : Et in eorum interitu ipsa a suis qualitatibus

bus

bus tormenta discordabunt quia à
 fide conditoris voluntate, dum vi-
 uerent, discreparunt. Et erit mise-
 ris mors sine morte, finis sine fine,
 defectus sine defectu; quia mors
 semper viuit, & finis semper inci-
 pit, & defectus deficere nescit.
 Mors punit, & non extinguit: do-
 lor cruciat, & pauorem non fugat:
 flamma comburit, & tenebras non
 excutit. Horum igitur timor nos
 alliciat ad amandum, qui nos tantis
 terroribus concutit ad viuendum,
 & perseuerantiam ac immobili-
 tatem inducat, ad pœnas Religionis.
 sustinendas, & in ipsa perseueran-
 dum. Est enim dulcis pœna quæ-
 libet temporalis, si consideretur
 asperitas, & durabilitas æternalis.

Sexto loco subiungitur de spe.
 Valet enim ad stabilitatem spes fi-
 xa, quæ inter cæteras stabilitatis cau-
 sas, iuncta cum silentio immobiles
 facit Regulares, & fortes, sicut dici-

Isa. 30.
35. tur in Isaia: In silentio, & in spe erit
 fortitudo vestra. Aedificat enim spes
 conscientiam Religiosi, quod sit do-
 mus & inhabitatio Dei, dummo-
 do sit perseuerans & firma, secun-
 dum quod ait Apostolus ad Heb.
Hebr.
3. 6. Christus verò tanquam filius in domo
 tua: quæ domus sumus nos: si fiduciam
 & gloriam spei usq; ad finem, firmam
 retineamus, Spes est quidam tertius
 Religionis clauus, quæ sicut in por-
 tu anchora tenet nauem, ita tenet
 stabilem Religiosi mentem. Vn-
 de Apostolus ad Heb. Fortissimum
Hebr 6.
18. solatium habemus, qui confugimus ad
 tenendam propositam spem: quam si-
 cut anchoram habemus anime tutam
 & firmam. Augustinus: Noli rum-
 pi ab anchora antequam portum
 intres. Spes autem illa potest va-
 lere, & immobilem Monachum
 retinere, quæ surgit ex meritis &
 Euangelij promissis. Vnde Apo-
 stolus: Exhibete vos sanctos, & im-
 macu-

maculatos, & irreprehensibiles coram ipso, si tamen permaneat in fide fundati, stabiles, & immobiles à spe Evangelij, quod audistis. Hanc spem si tenuerimus ea introducente, proximi Deo erimus; sicut dicit Apostolus ad Hebræos: Introductio melioris spei, per quam proximamus ad Deum.

Colos. 1.

220

Heb. 7o

19o

CIRCA septimum & ultimum quod multum facit ad stabilitatem, scilicet occupatio honesta, possumus videre ex eo quod boni operarij inuitantur, & remunerantur, otiosi verò reprehenduntur, maledicuntur, & puniuntur. Vocacionem autem & remunerationem operariorum possumus colligere, ex verbis Domini in Matthæo dicentis: Simile est regnum cælorum homini patrifamilias, qui exiit mane operarios conducere in vineam suam &c. usq; ibi; Voca operarios & redde illis mercedem suam. Et in Lu-

v 116

Mattho

20.11.

34 SPECVLI D. BERNARDI

Luce ca. *Dignus est operarius mercede sua.*
 10. 1. *Otiosi autem reprehenduntur in*
Matth. *Matth. à Domino : Inuenit alios*
 20. 3. *stantes in foro otiosos. & dixit eis: Quid*
hic statis tota die otiosi? Item, otiosi
sicut ficus sterilis maledicuntur,
quia fructus in eis non inuenitur, si-
cut in Marco habetur, dicente Do-
Marc. *mino : Iam non amplius quisquam*
 11. 14. *fructum ex te comedat : Sequitur,*
Ibidem. *Rabbi, Ecce ficus cui maledixisti aruit.*
 21. *Nec solum otiosus maledicatur, sed*
etiam punitur, quia quando iustus
operarius de fructu manuum sua-
rum replebitur, otiosus egestate
cruciabitur. Vnde in Prouerb. di-
Prok. c. *citur : Qui sectatur otium replebitur*
 28. 19. *egestate. Nec mireris si otiositas est*
instabil; tatis causa, quia est totius
mali in agistra sicut Ecclesiasticus
ait: Qui sectatur otium stultissimus est,
Prover. *& quia stultus ut Luna mutatur, Se-*
 21. 11. *quitur quòd stulticia mutabilitatis*
proueniat ex vitio otiositatis. Vnde
 Apo-

Apostolus ad Timoth. *Otiosi discunt* Tim. cā
circuire domos, non solum otiosè, sed 2. n. 24
 etiam verbosè, & curiosè, loquen-
 tes quæ non oportet. Quid plura?
 Otium incentiuum est vitiorum.
 Vnde B. Bernardus: Omnium ten-
 tionum malarum, & inutilium est
 incentiuum otium. Otium enim
 desiderijs Monachum occidit, dum
 se occupare negligit. Et ideo fatua
 desiderat, & concupiscit. Vnde in
 Prouerbijs dicitur: *Desideria occi-*
dant pigrum, noluerunt quicquam ma- Prouerbi
ius eius operari, quotidie concupiscit, 21. 25
& desiderat. Otium igitur est fu-
 giendum, & occupationibus insi-
 stendum, sicut dicit Senec: Tracta-
 tione bonarum artium occupandi
 sumus. Quicquam enim mali ha-
 bet inertia impatiens sui. Occupe-
 tur igitur Monachus secundū con-
 silium Hieronymi dicentis: Sem-
 per aliquid operis facito, vt te Dia-
 bolus inueniat occupatum. Sub-

lato igitur otio, subtrahitur mala
cupiditatis occasio, sicut dicit Qui-
dus.

Otia si tollas, periere cupidinis arcus.

CAPITVLVM III.

IN QVO AGIT
DE REMISSO DE-
SCENSU, DIFFINI-
ENSEVM, ET DE POENIS
sibi debitis, & de qua-
tuor eiusdem
gradibus.

ICTO de stabilitate,
& de his quæ possunt
valere ad ipsam, se-
quitur videre de his
quæ opponuntur ei, vel impediunt
eam. Inter ea primò tractatur de

Remissio remisso descensu.

Et